

Projektet Kultsjödalen - fältsäsongen 2020

Bild 1. Elev från Saxnässkolan hjälper till med utsättning av öring i Dainabäcken som blivit infekterad av musselarver (sk glochidier). Magnus Lindberg, Länsstyrelsen Västerbotten.

Flodpärlmusslan är enligt Artdatabankens rödlista 2020, klassad i Sverige som en starkt hotad art. Detta innebär att arten har minskat i sitt utbredningsområde och har problem med att kunna reproducera sig. Många bestånd är små och utsatta och fortfarande försvinner arten från nya enskilda lokaler varje år.

Trots omfattande kulturhistorisk påverkan från flottning i området är källflödena till Ångermanälven med Kultsjödalen och Marsådalen i fokus, ett av Sveriges viktigaste kärnområden för den hotade musslan. Men det finns trots det flera vattendrag i området där musslan kämpar för sin existens. I projektet Kultsjödalen jobbar vi både med åtgärder riktade mot musslans värd fisk öringen. Vi bedriver även riktade stödåtgärder för musslan och dess miljö.

Projektet finansieras främst via Svenska Naturskyddsföreningens miljöfond (finansieras via försäljning av miljömärkt el), Naturvårdsverkets Åtgärdsprogram för hotade arter och Havs- och Vattenmyndigheten (LOVA).

Under fältsäsongen 2020 fortsatte vi arbetet med manuella åtgärder (lekområden för öring) i Gäddbäcken. I Övre Stalonbäcken lades grus ut med helikopter för att öka yta av lämpligt habitat för musslan. I Dainabäcken fortsatte vi arbetet med stödåtgärder för musslan via utsättning av glochidieinfekterad öring (mussellarver på öringens gälar) på lokaler där grus lades ut 2019. Elfisken efter öring genomfördes på sex lokaler i Stalon-, Gädd- och Dainabäcken. Planerade glochidieelfisken fick dock ställas in på grund av sen vår med höga vattenflöden.

Gäddbäcken

Sammanlagt gjordes drygt 60 lekbottnar för öring i övre Gäddbäcken (8 st/100 m strömsträcka), nedströms åtgärdsområdet från 2019. Den genomsnittliga ytan på dessa bottnar var ca en halv m² (tabell 1).

Denna sträcka av Gäddbäcken restaurerades med maskin 2017 och saknar mussla. Syftet med åtgärden är att förstärka rekryteringsförmågan hos öringen. Under 2021 kommer mussla att flyttas från bäcken nedre delar och sättas ut på den åtgärdade sträckan.

Tabell 1. Sammanställning över gjorda lekbottnar för öring i Gäddbäcken 2020.

	Antal (N)	Medelyta (m ²)	Total yta (m ²)
Gäddbäcken	61	0,45	27,6

Bild 2. Manuell restaurering av lekbottnar för öring pågår i gäddbäcken. Magnus Lindberg, Länsstyrelsen Västerbotten.

Dainabäcken

Årets stödåtgärder för musslan genomfördes i samarbete med organisationen Sportfiskarna och bestod av passiv- och aktiv infektering av mussellarver (sk glochidier). Arbetet fokuserades på den översta sträckan i Dainabäcken där grus lades ut 2019. Den passiva åtgärden är samma metodik som genomfördes 2019. Den aktiva metoden gick ut på att aktivt röra i en hink med öring och en bestämd mängd mussellarver i vattnet (bild 3). Vi testade två olika mängder larver, 40 000 resp. 100 000 mussellarver/hink. På detta vis skapades en svag ström i hinken med mussellarver som öringen simmade emot och därmed blev infekterade.

Öring från den aktiva åtgärden släpptes ut direkt den 9:e september (60 öringar). Kolla av larver på gälarna visade på god infektering, >100/öring för den högre mängden mussellarver. Den 22:a september avslutades den passiva åtgärden (58 öringar). 100% av öringarna var infekterade och 91% av dessa hade 10-100 mussellarver/öring.

Utlägg grus Stalonbäcken

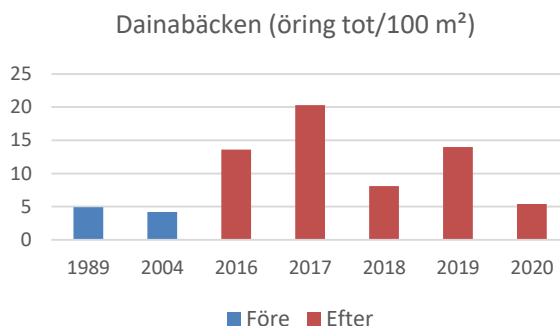
I Övre Stalonbäcken genomfördes utlägg av grus (Ø 0-30 mm) med helikopter. Gruset (ca 50 m³) lades ut på en ca 250 lång sammanhängande strömsträcka. Syftet är att öka lämplig yta av habitat för musslan. På denna sträcka ska sen stödåtgärder liknande de i Dainabäcken genomföras under 2021.

Bild 3. Aktiv infektering av mussellarver på öring pågår, Dainabäcken. Foto: Magnus Lindberg, Länsstyrelsen Västerbotten.

Uppföljning

Elfisken genomfördes i Stalon-, Gädd- och Dainabäcken. Elfisken görs för att utvärdera åtgärderna på öring- och musselbestånden i bäckarna på lång sikt. Elfisken i Dainabäcken visar på en minskning av tätheter av öring 2020 efter en uppgång tidigare år (figur 1). Orsaken är troligen att stödåtgärd utfördes intill elfiskelokalen 2019.

Figur 1. Resultat av elfisken efter öring före och efter restaurering i Dainabäcken.

Kontakta oss

Magnus Lindberg, Länsstyrelsen Västerbotten
magnus.lindberg@lansstyrelsen.se, 010-225 43 67.

Mer information

www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/ Sök på Kultsjödalen

www.naturskyddsforeningen.se/bramiljoval/miljofond

Fiske och vattenvård i Västerbotten,
Länsstyrelsen Västerbotten

VILHELMINA ÖVRE ALLMÄNNINGSSKOG

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

Naturskyddsforeningen

STATENS
FASTIGHETSVERK

Länsstyrelsen
Västerbotten